

kiertotalouden
green deal

Kiertotalouden työkalut ja systemisyys – kunnat ratkaisevassa roolissa

Kiertokylät Keski-Suomessa
8.5.2025

Jenni Rovio, Motiva

KIERTOTALOUDEN GREEN DEALIN TUKI JA KIERTOTALOUSSIIRTYMÄN VAHDITTAJA

Kiertotalouden green dealin kotipesä

- Organisaatiokohtaista sparrausta ja klinikoita
- Tukea sitoumusten laadintaan ja toteutukseen

Ajankohtaista tietoa ja parhaita käytäntöjä räätälöidysti eri kohderyhmille*

- Teollisuus ja energia
- Kulutus ja ruoka
- Kunnat ja alueet

Systeemisten muutosten kehkeytystä

- Verkostojen rakentaminen ja ylläpito
- Systeemimuutosten siementen keruu, analysointi ja hankkeistaminen
- Muutosta tukevien tilaisuuksien ja prosessien fasilitointi
- Rahoituksen tuki
- Alueellisen muutoksen tuki

- Toimimme yritysten kuntien, alueiden ja systeemisten muutosten rakentajien tukena.
- Kiertotalous-Suomi toteuttaa Kiertotalouden strategista ohjelmaa (2021). Motiva ja Syke koordinoivat KiSua (2022-).
- *Rakennetun ympäristön kotipesänä toimii Green Building Council Finland.

kiertotalouden green deal

Kiertotalouden green dealin ytimessä on ajatus yhteisöllisestä muutoksesta.

Tavoitteena ei ole pelkästään yksittäisten toimenpiteiden toteuttaminen, vaan systeeminen muutos, joka edistää kestäväää taloutta, hiilineutraaliutta ja luonnonvarojen säästämistä.

Konkreettiset ratkaisut vähentävät raaka-aineiden käyttöä, pidentävät materiaalien käyttöikää ja tukevat resurssiviisaita ekosysteemejä – ja jokainen sitoutuja on tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

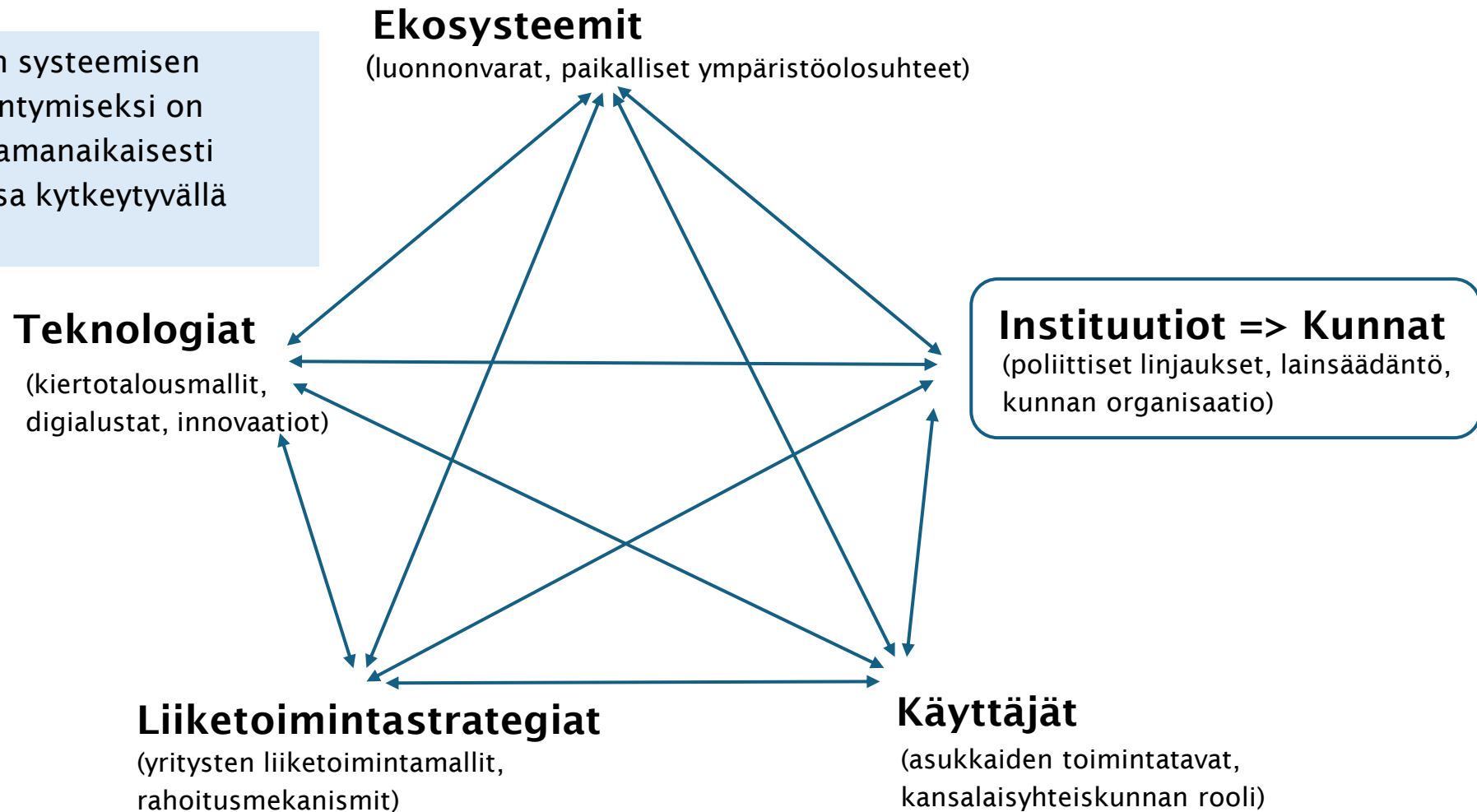

Kokonaisvaltainen muutos kohti kiertotaloutta

- **Systeeminen muutos** tarkoittaa laaja-alaista muutosta talouden rakenteissa, toimintatavoissa ja ajattelumalleissa, jossa perinteisestä lineaarisesta talousmallista (**ota-valmista-hävitä**) siirrytään suljetun kierron periaatteisiin.
- Lineaaritalous kuluttaa **75 % luonnonvaroista yli niiden uusiutumistahdin**, aiheuttaen ympäristökuormitusta ja taloudellista haavoittuvuutta.
- **Innovaatiojärjestelmät**, kulttuuriset käytännöt, sääntely ja markkina-instrumentit toimivat yhdessä systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi.
- **Kiertotalouden edistämishjelmassa** (2021) ehdotetaan tavoitteita luonnonvarojen käytölle sekä toimenpiteitä, joilla hiilineutraalista kiertotalousyhteiskunnasta tulee **taloutemme kestävä perusta vuonna 2035**.

Systeminen malli kiertotalouteen

Kiertotalouden systemisen muutoksen syntymiseksi on vaikutettava samanaikaisesti usealla toisiinsa kytkeytyvällä osa-alueella.

Kiertotalous mahdollistajana

- Kunnille systeeminen muutos tarkoittaa **pitkäjänteistä** ja kokonaisvaltaista työtä kohti siirtymää kiertotalouteen.
- **Lisää kunnan taloudellista kilpailukykyä:** tehostaa resurssien käyttöä ja säästää rahaa pitkällä aikavälillä (elinkaarikustannukset)
- **Vahvistaa omavaraisuutta ja huoltovarmuutta:** paikallisten materiaalivirtojen kierto vähentää riippuvuutta globaaleista ketjuista
- **Tukee ilmastotavoitteita ja ympäristönsuojelua:** pienentää hiilijalanjälkeä ja edistää luonnon monimuotoisuutta
- **Sosiaalinen arvo:** syntyy uusia työpaikkoja ja mahdollistaa parhaimmillaan asukasosallistamista

Kiertotalous osaksi kunnan strategiaa

- Kiertotalous ei ole yksittäinen projekti, vaan uudenlainen tapa ajatella ja **tehdä sektorien välistä yhteistyötä**.
- Kiertotalous otettava osaksi **strategista suunnittelua, talousarviota ja seurantaa**.
- **Poikkihallinnollinen johtaminen:** ympäristö, hankinta, kaavoitus, sivistystoimi jne.
- **Ennakoiva alue- ja elinkeinopolitiikka:** mahdollistetaan uutta liiketoimintaa ja resurssiviisaita ratkaisuja.
- Kiertotalous voidaan esimerkiksi sitoa osaksi ilmasto-ohjelmaa, ja **seurata toimia vuosittaisessa** raportoinnissa.

Kiertotalouden green deal on ainutlaatuinen yhteistyö kiertotalousmurroksen kiihdyttämiseksi

- **Vapaaehtoinen strateginen sitoumus**, jossa toimijat sitoutuvat Kiertotalousohjelman luonnonvaratavoitteita, hiilineutraaliutta ja kestävää taloutta edistäviin tavoitteisiin ja toimiin vuoteen 2035 mennessä.
- Yrityksille, toimialoille, kunnille ja maakunnille.
- Sitoumuksiin ja yhteistyöhön **tukea kotipesiltä**: Kiertotalous-Suomi ja Finnish Green Building Council.
- Taustalla **tutkimuslaitosten tilannekuva- ja skenaariotyö**. Valmisteltu **yhteistyössä** lähes 90 organisaation ja satojen asiantuntijoiden kanssa (2022–2024).
- **Lisätietoja:**
 - Ympäristöministeriö: ym.fi/kiertotalouden-green-deal
 - Kisu: [Kiertotalouden green dealin tuki](#)

Kiertotalouden green dealin toimenpidealueet

- 5. Lisätään ravinteiden kierrätystä ja sivuvirtojen hyödyntämistä
- Lisätään maaperän hiilensidontaa
- Lisätään kotimaisten kasvien ja kalan käyttöä resurssitehokkuuden parantamiseksi
- Vähennetään ruokahävikkiä ja pakkauksiin käytettävien luonnonvarojen määrää
- 4. Suunnitellaan kiinteistöt ja yhdyskunnat osaksi säästävää ja älykästä energiajärjestelmää
- Hyödynnetään hukkaenergiat energian-
tuotantotarpeen vähentämiseksi
- Edistetään polttoon perustumatonta
tuotantoa ja uusia energiaratkaisuja

- 1. Rakennetun ympäristön hankkeiden suunnittelu ja valmistelu ohjaa kiertotalouteen
- Vaalitaan olemassa olevaa rakennettua ympäristöä ja tehostetaan käyttöasteita
- Kasvatetaan uudelleenkäyttö- ja kierrätys-tuotteiden markkinoita rakentamisessa
- 2. Kestävä tuotesuunnittelu ja liiketoimintamallit strategioiden ytimessä
- Kiertotalous uudistaa tuotantoprosesseja ja hyöttyy sähköistyksestä
- Lisätään sivuvirtojen, kierrätysmateriaalien ja bioraaka-aineiden arvoa tuotannossa
- 3. Lisätään kiertotaloustuotteita ja kiertotalouspalveluita markkinoilla
- Kehitetään kiertotalouden palveluja arjessa

Kuntien lakisääteiset vastuut

- Kuntien lakisääteiset toiminnot ovat suoraan yhteydessä kiertotalouden toteutumiseen.
- **Jätehuolto:** Kuntien vastuulla, mahdollistaa jätevirtojen hallinnan kiertotalouden näkökulmasta.
- **Kaavoitus ja infra:** Mahdollistavat ratkaisut kiertotaloudelle (esim. tontinluovutusehdot, rakennusmateriaalien uudelleen käyttö, elinkaariajattelu, jakamispalvelut).
- **Hankinnat:** Strateginen vipu kiertotalousratkaisujen markkinoille tuomisessa.

Kiertotalous on yksi kansallisen hankintastrategian tavoitteista

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

- **Julkisten hankintojen merkitys** kiertotalouden edistämisessä ja mahdollistamisessa on tunnustettu Suomessa ja maailmalla.
- **Suomen hankintalaki** mahdollistaa kestävyysteemojen huomioimisen hankintaprosessin eri vaiheissa.
- **VAUHTI-verkosto** tuo yhteen julkiset hankintayksiköt ja yritykset edistämään vastuullisia, vaikuttavia ja innovatiivisia hankintoja.
- Esimerkiksi **Kiertotaloushankintojen käsikirja** (Circwaste-hanke 2022) auttaa hahmottamaan, miten kiertotalousnäkökulman voi ottaa osaksi julkisia hankintoja.
- **Kansallinen kriteeripankki** tarjoaa vastuullisuuskriteereitä julkisille hankkijoille

VAUHTI-verkosto julkisille hankkijoille

- Koordinoitu yhteisrahoitteinen verkosto, joka tarjoaa ja tuottaa palveluita julkisten hankintojen vastuullisuuden huomiointiin, vaikuttavuuden lisäämiseen sekä uusien ratkaisujen kehittämiseen.
- Verkosto ja sen palvelut on kohdennettu julkisille hankkijoille ja toimialaliittojen kautta yrityksille.
- Verkosto on yhteisrahoitteinen. Sitä rahoittavat palveluita saavat tahot, jotka myös päättävät palveluiden sisällöstä.
- Verkoston koordinoinnista ja palveluiden tuottamisesta vastaa Motiva. Palveluita voivat osin tuottaa myös Motivan yhteistyökumppaneina toimivat muut organisaatiot.

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal tms.

Tuotekategoria

Valitse

Vastuullisuustavoite

Valitse

Hae hakusanalla

Kirjoita hakusana

HAE KRITEEREITÄ

Kunnat aktiivisina toimijoina

Kunta & yritykset

- **Kunta kokeilualustana** – kiertotalousverkostot, kokeilukulttuuri, yritysysteistyö, asukkaiden aktivointi, TKI-puistot
- **Yhteiskehittäminen** poikkihallinnollisesti tai “living lab” –hankkeet, joissa asukkaat, viranhaltijat ja yritykset yhdessä kehittävät ratkaisuja.
- **Digitaaliset alustat**, jotka mahdollistavat materiaalien kierrätykselle ja yritysysteistyölle
- **Yritysysteistyötä** voidaan edistetään myös referenssihankkeilla ja julkisilla pilotoinneilla.

Kunta & oppilaitokset

- Koulut kiertotalousosaamisen keskiössä: opetussuunnitelmat ja käytännön toimet
- TKI –yhteistyö

Kunta & järjestöt

- Mahdollistetaan jakamistalous- ja korjauspalveluja yhdessä yhdistysten kanssa (esim. kierrätyskeskukset, työpajat).

Kunta & asukkaat

- Asukkaat nähdään vaikuttavina tekijöinä, ei vain kuluttajina: ohjaus, koulutus, alustat (esim. tavaralainaamot, hävikkiruokapalvelut)
- Viestintä ja kuluttajiin vaikuttaminen

Kuntaorganisaation toimenpiteitä

Päätöksentekijät ja johto:

- Kiertotaloustavoitteet osana eri strategioita ja mukaan tiekarttoihin
- Resurssien varaaminen esim. hankinnat, koordinaatio, kannustimet
- Liittyminen kiertotalouden green deal – sitoumukseen

Virkamiehet ja operatiivinen taso:

- Poikkihallinnollisuus ja yhteistyö
- Koulutukset ja sisäinen mentorointi
- Kiertotalouden pilottihankkeet (kokeilukulttuuri!)
- Hyvien toimintamallien jakaminen muiden kuntien kanssa
- Verkostoituminen

Mittaaminen ja seuranta:

- Asetetaan konkreettiset mittarit: % uusiomateriaalia, vähennetyt jätevirrat jne.
- Alueellisten indikaattorien kehittäminen

- **Rahoitus:**

- Kiertotalous tarvitsee kunnissa pitkäjänteistä rahoitusta, mutta myös rohkeutta hyödyntää saatavilla olevat tukimekanismit.
- Rahoituslähteitä koostavat Motiva sekä Kiertotalous-Suomi

Esimerkkejä soveltuvista työkaluista kunnille

- [Kiertotalous-Suomi](#)

Rahoitus, työkalut, indikaattorit, koulutus ja verkostot
- [Kiertotalouden green deal -sitoumus](#)

Vapaaehtoinen sitoutuminen kansallisiin tavoitteisiin
- [Materiaalitori.fi](#)

Yritysyhteistyö ja materiaalien markkinapaikka
- [Rahoituksen tietopalvelu](#)

Koostaa tietoa liittyen avustuksiin, tukiin ja muihin eri rahoitusmuotoihin
- [Hankinta-Suomi](#)

Kokoaa julkisten hankintojen tekemistä ja kehittämistä yhden sateenvarjon alle.
- [Kriteeripankki.fi](#)

Julkisten hankintojen kriteerit
- [Kiertotaloushankintojen käsikirja](#)

Tarjoaa perustietoa kiertotaloushankinnoista
- [Kiertotalous kuntien hankinnoissa](#)

Rakennetun ympäristön toimialan kiertotalouden markkinakatsaus (FiGBC)
- [Circular City Actions Framework](#)

Kokonaisvaltainen suunnittelutyökalu
(ICLEI – Local Governments for Sustainability)

Kiitos!

jenni.rovio@motiva.fi